

SXEDIO.857

10.8.1964: ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΑΠΕΣΤΑΛΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "Ο ΑΓΩΝ" ΓΙΑ ΤΗΝ
"ΕΠΟΠΟΙΙΑ ΤΗΣ ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ"

Όλος ο Κυπριακός τύπος είχε αποστείλει ανθρώπους του την επομένη των βομβαρδισμών στην Τηλλυρία που άρχισαν στις 8 Αυγούστου 1964, για να περιγράψουν τις συγκρούσεις και τα όσα διαδραματίστηκαν στην περιοχή στη διάρκεια της προέλασης των Τούρκων στην περιοχή ως και την επέμβαση των δυνάμεων της Εθνοφρουράς και την τουρκική εισβολή.

Ένας από τους απεσταλμένους της εφημερίδας Ο ΑΓΩΝ Γ.Κ. (Δευτέρα 10 Αυγούστου 1964) κάτω από τον τίτλο "Η εποποιΐα της Τηλλυριάς, πώς γράφτηκε ο άθλος, η αεροπορική επίθεσις", έγραφε:

"Πριν λίγο καιρό το ηρωϊκό Μοσφίλι δεχόταν τις επιθέσεις των Γιουρούκκηδων της περιοχής Αγιος Θεόδωρος, Κόκκινα, Αλέβγα, Μανσούρα, βάλθηκαν να το εξοντώσουν. Ήτανε βλέπετε εμπόδιο στα σχέδιά τους. Και αυτό και τα Πηγαΐνια και ο Πύργος. Δεν τα κατάφεραν όμως. Εσπασαν τα μούτρα τους πάνω στην αντίσταση λίγων εθνοφρουρών και όλων των κατοίκων του χωριού. Και το Μοσφίλι στάθηκε.

Από τότε οι προκλήσεις των Τούρκων ήσαν συνεχείς. Γύρευαν αιτία να ξανατολμήσουν. Ολόκληρη η περιοχή ζούσε το δράμα της καθώς ήταν απομονωμένη απ' το άλλο νησί. Ζούσε το δράμα της και ώρθωνε το ανάστημά της.

Οι συγκοινωνίες δύσκολες, μόνο διά θαλάσσης. Βλέπετε προς τον Ξερό ήταν ο Λιμνίτης, ενώ ο Αγιος Θεόδωρος έλεγχε το δρόμο από ψηλά, όπως αποκαλούν οι ντόπιοι το δρόμο μέσον του Σταυρού της Ψώκας... Προς το Κτήμα η Μανσούρα και τα Κόκκινα σου έκοβαν το δρόμο.

Οι σοδειές του τόπου μείνανε στις αποθήκες και στους κάμπους και καταστράφηκαν. Ούτε χαρούπια

πούλησαν φέτος, ούτε σύκα. Η τουρκική θηριωδία το απαγόρευε.

Η κατάσταση αυτή κράτησε ως την περασμένη Πέμπτη. Τότε ακριβώς οι προκλήσεις φθάσανε στο απροχώρητο. Πυροβολισμοί νύχτα-μέρα. Δεν τολμούσες να βγης έξω απ' την πόρτα σου.

Οι δυνάμεις του κράτους ανάλαβαν το έργο τους. Και σάρωσαν τα πάντα. Μέσα σε δυο μέρες εκαθάρισαν την Αλέβγα, Αγ. Θεόδωρο, Μανσούρα. Αθλος πρώτου μεγέθους αν αναλογιστή κανένας τις δυνάμεις που διέθετε ο εχθρός και τα οχυρωματικά έργα που έφτιαξε. Είδαμε φυλάκια πρώην τουρκικά με μπετόν και όλα τα κομφορ. Πραγματικά φρούρια και απρόβλημα, όπως οι ίδιοι οι στασιαστές πίστευαν. Οι επιθέσεις των δικών μας ήσαν φοβερές. Οι Τούρκοι κένωναν τα χωρία τους αφήνοντας πολλά θύματα. Κάπου, κάπου, όπου τολμούσαν να προβάλλουν αντίσταση, δέχονταν τα αμείλικτα πλήγματα της ηρωικής Εθνοφρουράς και του στρατού μας.

Η περιοχή Τηλλυρίας είναι γεμάτη λόφους και υψώματα. Βόρειά της η θάλασσα και κυρίως ο δρόμος της Μανσούρας. Ο τόπος απ' όπου οι άταχτοι Τούρκοι έρχονταν στην Κύπρο. Στα νότια της ένα εκτεταμένο δάσος που οδηγεί στο Σταυρό της Ψωκας. Μεταξύ των χωριών Πύργου, Πηγαινιών, Αγ. Θεοδώρου, Μοσφιλιού και Μανσούρας, πολλοί λόφοι αι στρατηγικές θέσεις δεσπόζουν της περιοχής. Τα πλείστα αυτών των σημείων τα κατείχανε ως την Πέμπτη οι Τούρκοι. Η εκκαθάριση τους έγινε βήμα προς βήμα. Πρώτα τα υψώματα γύρω στην Αλέβγα και κατόπιν τα λοιπά. Σήμερα όλα τα χωρία αναπνέουν.

Οι κάτοικοι λάμπουν από χαρά. Για πρώτη φορά ύστερα από επτά μήνες βγαίνουν ελεύθερα στους δρόμους και στις πλατείες των χωριών τους. Χαιρετούν και καλωσορίζουν τους Εθνοφρουρούς. Είναι σε με λίγα λόγια ευτυχισμένοι. Ο βραχνάς πέρασε.

Σάββατο μεσημέρι κατεβαίνουμε στα Πηγαινία.

Στο αυτοκίνητο μας ο Νεόφυτος Σάββας, πατέρας ενός απ' τους ηρωϊκούς μας νεκρούς της Παρασκευής και μερικά γυναικόπαιδα. Τους παραλαμβάνουμε απ' το Ξερό γιατί θέλουν να παν στο Πύργο για την κηδεία των συγγενών τους.

Απ' το στόμα του γέρου πατέρα δεν ακούμε παράπονα, ούτε βλέπουμε δάκρυ. Μια τραβηγμένη βιβλική μορφή που υπομένει με αφάνταστη καρτερία, τον πόνο της. Αν μιλήση καμμία φιά μιλά για τις επιτυχίες των δικών μας.

Λίγο έξω απ' τα Πηγαίνια, η ατμόσφαιρα είναι πνιγνή. Τεράστιες πυρκαϊές απλώνονται στα γύρω βουνά. Ο θερμός καιρός και οι ολμοβολές έκαναν την περιοχή να φλέγεται. Ενα απ' τα καλύτερα μας δάση κινδυνεύει να καταστραφή. Η ζέστη σε κείνη την κόλαση είναι φοβερή. Πριν μπούμε στο χωριό ακούγονται και οι ομοβροντίες των διαφόρων όπλων. Στη Μανσούρα και σα Κόκκινα οι μάχες συνεχίζονται ακόμη. Η Μανσούρα ειδικά κάνει την ύστατη προσπάθεια της να κρατηθή. Τελικά δεν θα τα καταφέρει...

Στον Πύργο πέφτουμε την ώρα της κηδείας των εθνοφουρών του χωριού, του Κώστα Αγαπίου, του Σάββα Νεοφύτου και του Σπύρου Δημοσθένους. Όλα τα γυναικόπαιδα βρίσκονται στην εκκλησία. Μαυροφορημένες μάνες και πονεμένοι συγγενείς. Εθνοφουροί γύρω απ τα φέρετρα αποτελούν τιμητική φρουρά... Παίρνουμε φωτογραφίες και ξεκινούμε για τη Μανσούρα. Λίγο έξω απ το χωριό μας σταματούν. Η ώρα είναι τέσσερις μ.μ. Ενα φυλάκιο του εχθρού ακόμη βάλλει. Η πτώση της Μανσούρας είναι ζήτημα λεπτών.

Μεταξύ Πύργου και Μανσούρας βρίσκεται το στρατόπεδο των Σουηδών. Κάπου εκεί κατασκηνωμένα και τα γυναικόπαιδα των Τούρκων, κάθονται κοντά στις σκηνές τους και παρακολουθούν τους διερχομένους. Μεταξύ τους και μερικοί άντρες. Οι πληροφορίες λεν ότι ντύθηκαν με φερετζέδες για να διασωθούν... Και ένας αρχηγός τους μαζί.

Η ώρα είναι 4.30 μ.μ. Κάπου ακούγεται ένας βόμβος αεροπλάνων. Κοιτάμε στον ουρανό. Εχθρικά αεροπλάνα κατεβαίνουν προς τις θέσεις μας και με φοβερή ταχύτητα. Καλυπτόμαστε, σ' ένα χαντάκι. Οι πολυβολισμοί αρχίζουν. Δεν ξεχωρίζουν μαχίμους και γυναικόπαιδα. Χτυπούν τα χωριά, τις πλατείες, την κηδεία, τα πάντα και φεύγουν για να επανέλθουν σε λίγο να κάμουν τις εφορμήσεις τους, να ξεράσουν τη φωτιά τους. Μια στιγμή κοιτάμε ένα που περνά από πάνω μας σε εξαιρετικά χαμηλό ύψος. Διακρίνεται καθαρά το μισοφέγγαρο του... Κατασκευής Αμερικανικής.

Αυτή η ιστορία κράτησε περίπου δύο ώρες. Δύο ώρες η τουρκική αεροπορία χτυπούσε και το Ξερό. Τα θύματα εκατοντάδες γιατί κανένας δεν πίστευε σε τόση θηριωδία.

Ομως κανένας δεν πτοήθηκε. Η Μανσούρα έπεσε φυσιολογικά. Ένα απ' τα μεγαλύτερα άντρα γης ανταρσίας διαλύθηκε και μαζί του ο μύθος του απόρθητου.

Στο Ξερό, σαν φθάνουμε με τη δύση του ήλιου, επικρατεί βοβαμάρα νεκρική. Παντού πλανιέται ένας τόνος θλίψης. Πέντε νεκροί και πάνω από δέκα τραυματίες είναι ο απολογισμός της αεροπορικής επίθεσης. Κοντά στην αποβάθρα λαβωμένη μια τορπιλλάκατος της Δημοκρατίας. Καπνίζει και τα καταστρώματά της είναι βαμμένα με αίμα. Ρωτούμε για τις ζημιές. Ρήγματα και πυρκαγιά στο μηχανοστάσιο. Κοιτάζουμε κάτω τη γη. Είναι κεντημένη απ τους πολυβολισμούς. Κάπου σε μια τρύπα μαζεύουμε ένα βλήμα. Ένα απ' αυτά που πιθανόν πριν λίγη ώρα να έσπειρε το θάνατο...

- Και πώς έγινε η επίθεση; Ρωτάμε κάποια στιγμή.

- Ήταν τέσσερα αεροπλάνα. Χυμούσαν κάθε τόσο και μας χτυπούσαν με πολυβόλα και ρουκέτες... Ήταν ένα τέτοιο έγκλημα.

Έχει πια νυχτώσει και επιστρέφουμε στη

Λευκωσία. Τότε μαθαίνουμε ότι οι δυνάμεις μας κατέρριψαν ένα αεροπλάνο του εχθρού.

- "Εστι δίκης οφθαλμός..." λειει ο συνταξιδιώτης μου.

Πράγματι έχει δίκη. Υπάρχει μου φαίνεται ακόμα κάποια δικαιοσύνη σ' αυτό τον κόσμο. Ας μιλήση λοιπόν".